

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om en förteckning över han- delsfartyg i utrikesfart

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 maj 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (RP 72/2004 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- sjöfartsråd Raimo Kurki, kommunikationsministeriet
- överinspektör Erkki Laanterä, finansministeriet
- chefsjurist Hannu Makkonen, Sjöfartsverket
- specialforskare Antti Norkela, Konkurrensverket
- överinspektör Riitta Roos, Skattestyrelsen
- avdelningschef Olof Erland, Ålands landshapsregering

- verkställande direktör Juha Willberg, Lappeenrannan Laivat Oy
- verkställande direktör Hans Ahlström, Ålands Redarförening
- ombudsman Bo Gyllenberg, Finlands Skeppsbefälsförbund
- förbundssekreterare Pekka Teräväinen, Finlands Sjömans-Union rf
- transportekonomiskt ombud Maire Kaartama, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- verkställande direktör Kyösti Vesterinen, Mopro Oy
- verkställande direktör Olof Widén, Fraktfartygsföreningen
- avdelningschef Jukka Kantola, Finlands Rederiförening rf.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- utrikesministeriet
- justitieministeriet
- försvarsministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart ändras så att det nuvarande stödet, som motsvarar 97 procent av förskottsinnehållningen på den sjöarbetsinkomst som en allmänt skattskyldig sjöfarare erhållit från ett i handelsfartygsförteckningen inskrivet passagerarfartyg i utrikesfart, ska beva-

ras oförändrat, men att arbetsgivarens socialskyddsavgifter och sjömanspensionsförsäkringspremier samt vissa andra motsvarande försäkringspremier ska kompenseras med stödet. Lagen ska tillämpas under åren 2005—2009. Det föreslås att det nya stödet utbetalas första gången för de kostnader som uppstått under tiden

1 juli—31 december 2004. Det föreslås vidare att definitionerna på sjöarbetsinkomst och förskottsinnehållning i lagen preciseras. Lagen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom en statsrådsförordning.

Till propositionen hänför sig en regeringsproposition som föredras från finansministeriet. En-

ligt den ska ett nytt stödsystem tas i bruk. I systemet får ett finländskt rederi som arbetsgivare behålla ett belopp som motsvarar förskottsinnehållningarna på arbetstagarnas sjöarbetsinkomst.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande anmärkningar.

Utskottet påpekar att stöd till rederier kan få negativa konsekvenser för konkurrensen inom branschen när rederier som omfattas av stöden och rederier som inte gör det opererar på samma marknader. Konkurrensverket har de facto konstaterat att stödsystemet har lett till en snedvriden konkurrens mellan de fartyg som 2003 tillhandahöll isbrytarservice på Saimen. En del av dessa fartyg är inskrivna i handelsfartygsförteckningen, andra åter finns inte med där.

Ålands landskapsstyrelse har lyft fram vissa problem i anknytning till trafiken mellan Åland och fastlandet. Ett rederi som endast bedriver trafik mellan Åland och fastlandet har inte rätt till något sjöfartsstöd. Däremot får passagerarfartyg som går mellan Finland och Sverige och erbjuder samma transport mellan Åland och fastlandet redan nu och framdeles stöd enligt den nya lagstiftningen. Därtill tillåts de nya EU-staterna att från början av maj bedriva cabotagetrafik mellan Åland och fastlandet. De utländska rederierna omfattas av stöden i sitt eget land. I syfte att åtgärda snedvridningen i konkurrensen har landskapsstyrelsen föreslagit att stödet utvidgas till att utöver fartyg som huvudsakligen används i utrikesfart också omfatta fartyg som uppfyller lagens villkor och direkt konkurrerar med andra fartyg än sådana som seglar under finsk flagg.

I den nuvarande lagen har stödet varit kopplat till förskottsinnehållningen på sjöarbetsinkomst och till arbetsgivarens socialskyddsavgifter, pensionspremier och andra försäkringspremier. Utskottet påpekar att problemen på marknaden har sin upprinnelse i att alla lastfartyg som huvudsakligen går i utrikesfart inte varit kvalificerade för handelsfartygsregistret och inte kunnat utverka skattekort för sjöarbete för sin personal, två faktorer som hade gett rätt att ansöka om det i lagen angivna stödet.

Konkurrensverkets åsikt är att konkurrensproblemet måste tacklas genom att rederier som huvudsakligen bedriver utrikesfart får stöd från staten på samma villkor som andra rederier för verksamhet som uppfyller de lagfästa kraven. Att rederiet bedriver trafik som uppfyller kriterierna bör vara utslagsgivande, inte de anställdas status i beskattningshänseende.

Lagstiftningen får absolut inte leda till en snedvriden konkurrens, understryker utskottet med emfas. De nu påtalade bristerna och snedvridningarna kan inte åtgärdas i samband med behandlingen av det nu föreliggande lagförslaget i och med att propositionen har en så snäv tidsram och frågan inte kan lösas utan en övergripande utredning med många komplicerade förtecken. Enligt preliminära bedömningar måste antingen skattelagstiftningen eller lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart ses över för att konkurrensen ska kunna rättas till. Utskottet föreslår ett uttalande om att regeringen med det snaraste ska vidta åtgärder för att rederier som huvudsakligen bedriver utrikesfart ska få stöd av staten på samma villkor som andra rederier för verksamhet som uppfyller de

lagfästa villkoren. (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket och landskapet delad lagstiftningsbehörighet. Justitieministeriet har gjort utskottet uppmärksam på att finska staten inom de områden som hör till dess lagstiftningsbehörighet ska ta hänsyn till de åländska särförhållandena i frågor som är särskilt viktiga för landskapet. Utskottet konstaterar att landskapet har begränsade möjligheter att genom sin egen lagstiftning förbättra sjöfartens konkurrenskraft. Den av Ålands landskapsstyrelse aktualiserade frågan bör enligt utskottet utredas och i det sammanhanget tas reda på vilket läget på marknaden är och om något rederi uppnått den status landskapsstyrelsen nämner. Men då bör det också beaktas att stöden ursprungligen är avsedda att uttryckligen ges till rederier som huvudsakligen bedriver utrikesfart. Utskottet föreslår ett uttalande där regeringen förutsätts utreda hur man på lika villkor och utan snedvridning av konkurrensen kan trygga och stödja sjöfarten på Åland och annanstans i Finland (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Eftersom de föreslagna åtgärderna leder till en breddning av stödsystemet, behövs det nya utredningar bl.a. om hur ändringarna förhåller sig till dels vår egen lagstiftning i övrigt, dels EU-lagstiftningen för att situationen ska kunna hjälpas upp och en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av korrigeringsåtgärderna göras. Av de föreslagna ändringarna följer att de utbetalda

stöden blir större och därför bör också i statsbudgeten anslås extra anslag för ändamålet, understryker utskottet. Därtill är de ändringar som behövs för att återställa konkurrensen lagstiftningstekniskt komplicerade. Ändringarna bör göras bl.a. med hänsyn till att stödgrunderna exakt inringar användningsområdet och minimerar möjligheten till missbruk.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan sagda föreslår kommunikationsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt vidtar åtgärder för att rederier som huvudsakligen bedriver utrikesfart får stöd från staten på samma villkor som andra rederier för verksamhet som uppfyller kraven i lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur man på lika villkor och utan snedvridning av konkurrensen på sikt kan säkerställa och stödja sjöfarten på Åland och på annat håll i Finland.*

KoUB 15/2004 rd — RP 72/2004 rd

Helsingfors den 2 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent
vordf. Matti Kangas /vänst
medl. Leena Harkimo /saml
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /cent
Risto Kuisma /sd
Reino Ojala /sd
Pertti Salovaara /cent

Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /saml
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /saml
Raimo Vistbacka /saf
ers. Reijo Paajanen /saml
Lyly Rajala /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.